

nács és a népoktatás állapotát tünteti föl a lefolyt iskolai évről. A közép és felső oktatásról való jelentés ezután fog következni. A jelentés általános részében ki van emelve, hogy a közoktatási politika ezen évben főképen arra törekedett, hogy a megkezdett és még befejezetlen intézmények a mostani szűk pénzügyi keretben befejezhető legyenek. A kiadások megszorítása azonban az iskolák felszerelésénél, főképen az állami iskoláknál, nem nyert kártékony alkalmazást. Különös gondját képezte a kormányának a felsőbb leányoktatás ügye. Ezen ügy külön revízió alá vétetett s nevezetesen a tanterv részletes gondos korrekcióban s egy egész külön szervezeti szabályzat állapított meg. A népoktatásban 2,377,558 tanköteles gyermek volt, vagyis 100 ezerrel több, mint 1884-ben. Ebből tényleg iskolába járt 1,929,377 vagyis a tankötelesek 81,15 százaléka. A leányok még mindig sokkal rosszabbul iskoláznak, a menyiben 1,029,518 fu (86,6 százalék) s csak 898,859 leány (77,5 százalék) járt az iskolába. Kisdiedő volt 532, mely számból az állam csak 57-et tartott fenn, míg pl. a társulatok 163-at, a községek 93-at, a magánok ugyanannyit a r. kath. 69-et. Anyanyelvre, vagyis nemzetiségre nézve elsők a német ajkúak, közülük minden ezer tanköteles után 907 járt iskolába. A tótok közül 849, míg a magyarok közül 842. A magyar nemzetiség tehát még mindig csak harmadik helyen áll az iskolabjárás mezején.

Külföldi hírek. Az orosz kölcsön és az orosz csapatmozgalmak fájdták most a népek fejét; Németország 350 millió kölcsönt kérend a birod. gyűléstől soron kívül, főként a tüzéség javítására. Ezenkívül 100 millió marka fogfordítást a tengereszetre. Az 500 millió orosz kölcsönre az aláírások — hir szerint — december 15-én indulnának meg s az orosz kormány még nagyobb nyugt-európai kölcsön létrehozásán fáradozók. — Berlinben a csapat-változtatásoknak a legnyezetesebb jellegű tulajdonitják. — Lipót belga király is megújuló veszedelmekre utal trónbeszédében s az angol kormánypárt egyrésze védelmi készüldéseket követel. — A londoni híreket még nem fogták el! A „Times“-ban olvassuk, hogy „Jak the ripper“ (Jakab, a has felmetező) a londoni hiena levelet irt a rendőrségnek, melynek tudomására hozza, hogy szerdán ismét megöl egy leányt azon a helyen s módon, a hol s a hogyan eddigi gyilkosságait elkövette. — Valdemár dán herceg nevet az orosz lapok ismét kapcsolatba kezdik hozni Bulgáriával. Vilmos német császár a hercegnek nem rég a fekete sas rendet adományozta s ez a tisztán udvariassági aktus az, melyhez néhány orosz lap a legmerészebb kombinációkat fűzi. A többiek közt nem tartja lehetetlennek, hogy ez lesz az első lépés Valdemár hercegnek bolgár fejedelmévé való választására. Ismeretes, hogy a herceget a bolgárok 1886. november havában önkényen s egyhangulag fejedelmökké választották. Akkor azonban éppen Oroszország nem engedte neki a felajánlott trón elfogadását. Most Pétervárott úgy látszik már belenyugodnának a választásba. Csak hogy ma már egy kis baj van, mert időközben a bolgárok más fejedelmet választottak s így Bulgária trónja jelenleg nincs megüresedve.

S z i n h á z.

Azon cikksorozatunk, melyet azon célból indítottunk meg, hogy szintársulatunk jövő évi szervezete kifogástalanul intéztesse s hogy erre a városi színházi bizottság is befolyjon, nem maradt eredménytelen. A városi színházi bizottság tagjai közül ugyanis azok, a kik e részben nyilatkozni kívántak, föltétlenül helyesléssel fogadták nézetünket s ezuttal megkezdjük azon kiváló színházi bizottsági tagok véleményének közlését, a kik ezt velünk írásban közölték. Így hangzanak:

Tek. szerkesztő ur!

A „Debreczen“-nek a színházi ügyekben megkezdett cikksorozatát őszinte örömmel üdvözölöm, legkivált most, a midőn az ellenőrzésre leginkább hivatott debreczeni színházi bizottság a sajtósági körülményeknél fogva telenségre van kárhoztatva; a városi színházi bizottság pedig — rint látszik — nem tartja feladatának a szellemiekre is kiterjeszkedni és csakis az anyagi adminisztrációra — mint subventió, — helyárak felmérése stb. szorítkozik.

Mégis engedje meg, hogy a cikkekben felvett egyes momentumokra saját észrevételeimet is megtegyem.

1. Valentin igazgatónak szerény s becsületességét mindnyájan a méltán nyúljuk, — de nem lehet hallgatással mellőzni, hogy a tavalyi saison alatt nyújtott 6000 ftkamatallan kölcsön után — legkevésbé várhatta a debreczeni színház közönsége, hogy éppen hozának rukkoljon be az igazgató olyteli társulattal, melynek sem operette-primadonnája, sem hárszerelmes-nője nincsen! Nem is említhető többi fogatkozások; ez váratlan eljárás volt éppen Valentiótól és éppen Debreczennel szemben, mely a színház part-

KARCOLATOK.

(Megadózottat Sára. — Pénze van a muszkának. — Artézi-állapotok. — A furcsa rendje. — Magyar-ökeme, vagy muszka? — Szeretsz, nem szeretsz? — Bosszu Janszkyért. — Kőrösi bányák.)

Milyen nagy lármát csapnak a felett, kivált a zsidó lapok, hogy Bernát Sára izraelita szimfonikusnőre a fővárosi hatóság — jövedelmi adót vetett ki, sőt még a négy ölebet is megadóztatta, fejenként 5 floréssal.

Pedig bátran megelégedhetnek a zsidó lapok azzal, hogy nincsenek megadóztatva — a b ö r z e - p a p i r o k !

Inkább is kell megadóztatni Sarah-t, mint a szegény gyóles, kenyér és gyümölcs-árús Sárakát, inkább luxus adót a francia komédián négy kutyájára, mint fejadót a szegény magyar asszony négy gyermekére!

Nem tartottuk komoly háborus hírek, ha a muszka előre tolt egy-egy hadtestet. Mint most is, olyankor tette, a mikor monar khiánk két részében a kormányok valamit megakartak szavatítani. Csupa szivesség volt ez a nagyhatalmi mániájában pénz és munka-erőt kaszányákra fecsérelő monarchiának.

De hogy a muszka már pénzre tett szert — ennek a fele se tréfa.

Ez már lehetne háborus hir, még pedig a javából és megdöbbentene minden — regálé-megváltás és renteconversió előzmény nélkül is

Szentés városát vízaradás fenyegeti, olyan nagyon sikerült az artézi kutja.

A mi artézi kutunk furójának a vége néhány nap múlva már által furja valami jámbor amerikai jankeo-nek a talpát és még sem lesz vizünk.

A legfőbb olasz rendjellel, a Szent Anuonciát-val, nem jár kisebb kötelesség, minthogy birtokosa tartozik minden reggel tizenöt miatyánkot és ugyanannyi „üdvözlég Mária“-t imádkozni, ha elefedné, 15 soldit fizete „isten dicsőségére.“

A mi érdemes podeszta urunknak már van egy olasz rendjele. — Hir szerint felajánlották neki a fura költemekkel járó Anuonciát-rendet is.

A miatyánkokat csak elmondani vala-hogy, de az „üdvözlég Mária“ nem fér össze az ö kalvinista erkölcsével. Kérdést intézett tehát Crispi orosz kormányelnökhez az iránt, hogy nem mondhatná-e el helyette az „üdvözlég Mária“-t a Lajcsi hajdu? Vagy ha ez nem járna, nem rebeghetne-e ő maga Mária helyett „üdvözlég Tisza Kálmán“-t? Ezt könnyebben is esnek a lelkeknek.

Mert a 15 soldit ő ugyan a római pápa kedveért sem lenne hajlandó fizetgetni!

Furcsán esik nekünk, hogy most, a muszka-remitgetés korakában, egy magyar pictor, Zichy Mihály, egy magyar kir. főrendiházi tag fiúve, még mindig ott van mindenütt, a hol a czár kedveért „három borsót főznek.“

Ott volt a borkii katasztrófánál is. — Majd hogy fel nem repült az égbe. Talán csak az tartotta vissza, hogy a katasztrófát a czár parancsára — lepingálja.

Mikor pedig leveleket írkált Magyarországra a katasztrófáról, egyszer sem mulasztotta el oda tenni, hogy „a czárt és a családját valóban Isten maga őrizi!“

Ha egyszer csakugyan kitörne az a sokat emlegetett muszka-háború és a czár ismét leigálná a nagy kozmopolita pictor kiciske magyar hazáját, valyon akkor is oly örvendetesnek találná, hogy „a czárt és családját Isten megőrizi?“

Ha Magyarország neki már csekély, nem lenne ez idő szerint hozzá méltóbb hely Szentpétervárnál p o. Páris?

Mert még megeshetik, hogy Zichy Mihályt háborus időben a muszka — magyar kéknek fogják nézni!

„Szeretsz, nem szeretsz?“ így szendéskedik Apponyi Tiszával, és a kis kedvesek, javában végezték a regálé-megváltás szászor szép-ívirágának a szirmait.

„Nem szeretsz?“ — hangzik a törvényjavaslat első olvasásánál.

„Szeretsz?“ — hozza a sorja a második olvasásnál.

„Nem szeretsz?“ — üt ki a harmadik olvasás és Apponyi — nem szavaz a regálé-javaslatra.

Nem ám, mikor nekülsé elfogadják!

Attól felünk, hogy az ifjuság védkötelességét megszorító véderő-törvényjavaslat szerzője nem annyira Fejérváry, mint inkább — Janszky.

Azok az „intéző körök“, a kiket a nemes báró emlegetett az egyetemi ifjak küldöttsége előtt, hir szerint azt címet akarták adni a javaslatnak, hogy „bosszu Janszkyért!“

„Majd megtörlek én, ha még nem halt ki belőletek a Kosuth-kutyaság“, mondta a Janszky tün-tetek után Halbrechts főherceg és hivatta rögtön Tisza Kálmánt és Fehérvárit.

Ezek pedig rögtön megcsinálták a véderő-törvényjavaslatot!

Kőrösi bányák ugy nyilatkozott a regálé-javaslatról a szabadelvű párti értekezleten, hogy bizony jó volna a városokon segíteni. de ha Tisza Kálmán, azaz hogy az állam érdeke ugy követeli, hát akkor „Isten neki fakeszert, megszavazzuk a javaslatot!“

Hazardjátékosok, a kiknek a hazaszeretet nem egyéb játszma faramuczinál!

A regálé-megváltás van feltéve, veszti a haza, ök maguk csak — nyerhetnek!

Gili Balázs.

A czepléd-utca rendezése.

Debreczen, nov. 20.

A czepléd utcai háztulajdonosok a városnap értekezletből kifolyólag — a czepléd-utca rendezése ügyében, a következő kérvényt intézték a városi tanácshoz:

Nagyságos Polgármester ur! Tek. városi tanács!

Az a lendület és előre-haladás, mely városunkban pár év óta minden téren észlelhető, mely a czepléd-utcai új templom felépítése óta ezen utcát városunk egyik legfontosabb utcájává tette, arra készítet minket, hogy a czepléd-utczának rendezését, befásítását és aszfaltírozását kérelmezzük, s midőn a mult 1887. évi május 4-én 2946/887. sz. a. ebbeli kérelmünket és az utca rendezés tervének főbb vonásait előterjesztettük, egyidejűleg bejelentettük, hogy a felmerülő költségeknek egy részét készek vagyunk viselni, kérelmünk tárgyalás alá vétetvén, a költségvetés és részletes terv kidolgozása céljából kiadatott a városi építési és szépitési bizottsághoz.

Ezen bizottság kidolgozta a tervet és költségvetést s 7655/1888. sz. a. kelt jelentése mellett beterveztette a tekintetes városi tanácshoz. Örömmel győződünk meg ezen terv és költségvetésből, hogy utczánk így nem rendezés által az aránylag kevés költséggel gyönyörű szép utcává fog átalakítani és pár év eltelével az egész város rész kiépítésére, felvirágzására fog közreműködni.

Habár ezen utczának így mérvű rendezése városi közérdek s nemcsak alólirt czepléd-utcai háztulajdonosoknak s nemcsak az ez ezen utcába nyíló melék utcák lakóinak és háztulajdonosainak javára és előnyére fog válni, mégis hogy lehetővé tegyük az utca rendezés mielőbbi keresztülvitelét, polgári kötelességünknek tartjuk a felmerülő rendezési költségek aránylagos részének viselését s a 2946/888. számú kérvényben tett ajánlatunkhoz képest ezennel kötelezőleg kijelentjük, hogy mi a járda készitési költségeknél, melyek a költségvetésben aszfalt, — burkolat és ennek földmunkája címén 14521 frrtal, ennek keromi szegélyzete 3609 frrt 50 krajra és 500 db faültvény 125 frrtal összesen 18260 frrt 50 krajra vannak előirányozva — felerészét vagyis 9130 frrt 25 kraj házaik utcai homlokzatához mérten és ezeknek aránya szerint viselni készek vagyunk s miután feltehető az, hogy néhányan az érdekeit háztulajdonosok közül ebbeli kérelmünkhez nem csatlakoznak és a költségekből mit sem hajlandók viselni, tisztelettel kérjük a nagyságos polgármester urat, tek. városi tanácsot és általuk a nemes városi törvényhatósági közgyűlést:

Méltóztassék szabályrendeletileg megállapítani, hogy a czepléd-utca rendezésének és szépítésének költségeiből a járda költségei felére az érdeket háztulajdonosok által házaik utcai homlokzatának arányában viselendő és illetve a városi pénztárba különböző közigazgatási uton elrendelendő végrehajtás utján beveendő.

Kelt Debreczenben, 1888. nov. 18-án, a czepléd-utcai háztulajdonosok érkekezetéből.

HELYI HÍREK.

* A debr. fűzesabonyi vasútépítési ügye, az utóbbi hónapokban ismét némi fennakadást szenvedett, miből sokan az építés elmaradását következtették. Ez ügyben azonban ezen idő

lás tekintetében hogy első a vidéki városok között, ma már senki sem vonhatja kétségbe.

2. A fentebbi hiányt vendégművésznők felleptetése által teljesen pótolni nem lehet, mert szerelmes az, kivált az allandó berlő közönségre nézve, mely azon kívül kénytelen olyan repertoírral megelegedni, a milyet a meglevő letsmámmal éppen összeállítani lehet; hiszen Blahané, Palmay, Vizváry, Uházy, E. Kovács Gyula vendégfellépéséhez akkor is volt szerencsénk, a midőn Halmayné és Orley Flóra volt a primadonnának, hősünök és férfi tagjaink pedig kielegtők voltak, a mi elvitatlanul jele közönségünk műziese és igényei odafejltségének, hogy az u. n. köznapokon sem elégszik már meg gyenge műsorrall és nem kipróbált tagokkal.

3. A Bianchi-előadásra tulságosan felcsigázott helyáratok helyeselné nem lehet, habár ezt a tisztelt művésznő magas díjazása követeli is; mert régi tapasztalat bizonyítja, hogy az ilyen meteorok után ures sötétség szokta felütni tanyáját a színházban, a mi nem lelkesítő senkire sem — s a színháznak ártalmas.

4. Valentinnak a közönséggel érintkezését — ily alakban is üdvözöljük; ámbár ő is azoknál jár, a kiket szükségtelen a színházba edesgetni; — járja fel a tenhetőbb polgár családokat — s azokat befolyásolja — hogy hebe-korba vegyenek egy emeleti-páholyt vagy nehány támlásszéklet a hazaifas — magyar történelmi darabok — vagy népszimű előadásokra.

5. A sajtó helyzete — az igazgatóval szemben — mindaddig, míg az szerződésileg nincs a szerkesztőség részére egy páholy-jegy adására kötelezve, — akár hogy szepitjük a doigt — függeteg — és a neha eles kritikái-toll — ha a játszó személyzetet nem akarán is kímélni — a jolekú director — no meg a töle függő páholy kedvéért — haj-

landó egy kis szelidítő fincturával vegyíteni a fekete folyadékot!*)

II.

T Szerkesztő ur!

Meggyőződésem, hogy a jelenlegi színházi igazgatás, műsor és előadások, egyáltalán nem olyanok, melyek a vidéki színeszet haladását előmozdítanak, sem pedig a debreczeni közönség méltányos és nem tulságoszt ki-vánáimának megfelelőknek. Mi ezen hibának az oka, hossza volna indokolni, és így csak annyit mondhatok, hogy szerintem minden olyan törekvés, mely ezen mostani rendszer megváltoztatását előmozdítja, csak a közönség számára hasznos és igazgatókra, mind pedig a közönségre nézve, annyival inkább, mivel meggyőződésem az, hogy bármint változtatás allig lehetne rosszabb eredményű a jelenlegi létező állapothal, mert ha józanul nem kívánhatja is az ember, hogy a debreczeni színház világírű művészetet hajleka legyen, de az még kevésbé járja, hogy a szárnypórlgatásoknak, vagy reg elköpött hangoknak, s megvedlett művészetnek álljon szolgálatára.

III.)*

Hogy a jelenlegi állapot, mert nem egyéb állapotnál, megváltozzék, első a sajtó,

*) Általánosságban iga a van a cikkező urnak, mert a városnak az igazgatóval kötendő szerződésében, a kritika függetlenségének megóvására, mely a sajtó-ügy érdeke, ki keletve tenni, hogy legalább a helyben ott, vagy több év óta megjeleno hírlapoknak allandó helyek jelölendők ki. Milyen helyek? az az illeto igazgató és szerkesztők megegyezésére bízandó, de birtokiasukat csak is a városi színházi bizottság szabályozza. Jelenleg azonban ömert nevű írók kezlik a kritika egy részét, az igazgató pedig uri ember, a ki becslni a tisztességes kritika szabad vélemény-nyilvánítását és így a fentebbi intézkedésre köztendő nem ök szolgálatának ökot. Az csak színeszet elkeseredett perczekben történik, hogy kezevesztesen kritika esetén, némelyeknek első doigt az kiabálni, hogy a lapoktól el kell venni a szabad jegyet.

Rv. v.

alatt lény vállalkozó nézve fr a megkötés v o l s z k p a l y a - Csávoiszk. Budapestr legmagyob Tiszafüred kezetenél lesz alkotv gyalog-átja államnak is helyen kom — Ezen 16-án tar ülésen gró kérdésére választotta, ven hártiv sitva nyer sor b a n c s o n t l i s t a g é s h o r t k o k f e l e l e n k m e g g y a r l e t e s i r e c z e n - f ü z e

* Th érdemes or szialist a nak utesen kis csapat alatt az ille nulmanyakk az eddig ki madesve te az előadaso hetolages b e r e f o r m e t a n k a t o n a l k e n y s z e r t e n n e z v e , h o g y a t i s z t i r a n g h a g y n i k i u l o v a n a t o s g k o z t a t a m a g y a r e p e n n e u e s a j a t i t a n i s o m f o g j a n y a n l e t e t t e t b e n l e h e t l o b n e n n e m t o b b m a g y a r n e y b e n k e l n e k n e m e s h o n v e d e t i m b i z o t t s a g b a n k e r i s z o l o a t e s t r i h i v a t a e n e t e l t e r j e m e g s i n c s n e s t l i , m i n t a k k u n k a d u a k o v e t e i n k n e t a t i s z t u s z o l o a h o r v

Karozda eltagadnunk, drámája egy jövöt és siker rojúk részese se is; e b m i n t k o l o z s v a r i k e r t l s z i n e s z e r d a n a d j a s z e r e p o s z t a s s a n y a d i M a r l a ; K a t a y t c z e t : S z a t K r a s z n a k o l o z s v a r i n e h i v t a s z e r t o s z i v e s m e g h i v e l o a d a s a n . V g y ö n y o r u m e k o l o z s v a r i k e h a t á s s a l .

A „Reza tudszor kerul netben. A par radak, a folt az erkely es tak. Az elő Mindenik tag A föbb szere

Színház h a j u . - (B a 22 : „ E r d o c s ö z s z . “ T i s z t u n t o l o n c z (B a l o g h n e 4 n a k : „ F a l i d u s k a ö r s z . “ k . T h u r a n f o l y n a k a z e l

